

um frumvarp til stjórnarskrár konungsríkisins Íslands.

Frá samvinnunefnd í stjórnarskrármálinu.

Nefndir þær, er hvortveggi þingdeild setti til þess að athuga frumvarp til stjórnarskrár konungsríkisins Íslands, hófu þegar samvinnu um starf sitt. Hafa þær haldið 20 fundi og tekið einstakar greinir frumvarpsins til rækilegrar athugunar. Nefndin kaus þrjá menn í undirnefnd til þess að orða breytingartillögur þær, er fylgi höfðu náð, og voru þær tillögur síðan bornar undir nefndina til úrslita og þá aukið við eða breytt, eftir því sem þurfa þótti.

Breytingartillögur nefndarinnar eru nokkuð margar að tölunni til, en flestar þeirra miða einungis að því, að færa til betra máls, eða eru svo augljósar og smávægilegar efnisbreytingar, að óþarft þykir að gera grein fyrir þeim í nefndaráliti.

Út af 21. gr. frumvarpsins, sem er svo hljóðandi: »Konungur getur látið leggja fyrir Alþingi frumvörp til laga og tillögur til annara samþykta« vill nefndin öll taka það fram, til skýringar, að ætlast verði til, að stjórnin fái umboð konungs á ríkisráðsfundi undan Alþingi, til þess að leggja fram á þinginu þau frumvörp, sem ráðuneytinu kann að þykja þörf á meðan þing stendur yfir, þótt eigi hafi verið kostur að bera þau áður fyrir konung í ríkisráði. Með þessu skil-orði sjer nefndin eigi þörf á að breyta greininni.

Þess skal getið, að skoðanir nefndarmanna voru svo sundurleitar um at-riði þau, er 26. grein skipar fyrir um (tölu þingmanna, tölu landkjörinna þingmanna, deildaskipan og fleira), að engin niðurstaða fekst um þau. Varð það loks að samkomulagi eftir langar umræður og mikið stímabrak, að nefndin sem sliik bæri ekki fram aðrar breytingartillögur við greinina en þá að setja þar heimild um, að kjósa mætti þingmenn í Reykjavík með hlutfallskosning. Var þá jafnframt gert ráð fyrir, að um leið og sú breyting yrði í lög tekin, væri öðrum núverandi tvímenningskjördæmum breytt í einmenningskjördæmi.

Í samræmi við þetta eru breytingartillögurnar við 26. gr. og orðabreytingar í samræmi við þær, við 27., 28., 29. og 30. gr. (sbr. 15.—24. brtt.).

Að öðru leyti hafa nefndarmenn óbundnar hendur um afstöðu sína til einstakra atriða greinar þessarar, er til atkvæða kunna að koma í deildum þingsins.

Ágreiningur varð í nefndinni um breytingartillögu við 29. grein. Meiri hluti nefndarinnar er eindregið þeirrar ákveðnu skoðunar, að sjálfsagt og ófrá-víkjanlegt sje að halda að minsta kosti 5 ára búsetuskilyrði í stjórnarskránni fyrir kosningarrjetti og kjörgengi til Alþingis, og hefir því sett og samþykkt tillögu þá við 29. grein, sem tekur þetta fram.

Í frumvarpi stjórnarinnar er, auk ríkisborgararjettarins, einungis tilskilin eins árs búseta í kjördæmi sem skilyrði fyrir *kosningarrjetti* í kjördæminu. Kjör-gengur er hver sá, sem kosningarrjett á einhversstaðar í landinu og hefir heimil-isfestu innanlands.

Með ákvæðinu í 10. gr. stjórnarskipunarlaganna 19. júní 1915 eru þau skilyrði um þetta efni sett fyrir *kosningarrjetti* manns, *annaðhvort*: að hann sje fæddur hjer á landi, *eða hafi átt hjer lögheimili síðastliðin 5 ár* er kosningin fer fram (og hafi verið búsettur eitt ár í kjördæminu). Samkvæmt 11. gr. sömu laga er hver sá *kjörgengur*, sem kosningarrjett á í landinu.

Mismunur á því tvennu móti, hversu menn öðlast kosningarrjett og kjörgengi samkvæmt þessum nógildandi lagagreinum, er því sá, að þeir, sem fæddir eru hjer á landi, hafa kosningarrjett eftir eins árs dvöl í kjördæminu, hversu lengi sem þeir kunna áður að hafa dvalist erlendis, og eru kjörgengir, ef þeir hafa hjer á landi heimilisfestu þegar kosning fer fram, en aðrir menn, sem ekki eru fæddir í landinu, fá rjettinn, er þeir hafa haft hjer lögheimili 5 síðustu árin.

Vegna þessara tvennskonar skilyrða þótti fulltrúum Danmerkur í Sambandslaganefndinni ástæða til að taka það fram í athugasemdum við 6. gr. sambandslagafrumvarpsins, að í samræmi við »gagnkvæmi« ríkisborgararjettindanna verði að afnema allar takmarkanir, sem nú sje þar á, »svo sem mismun þann á kosningarrjetti, sem fram kemur í 10. gr. stjórnarskipunarlaganna Íslands frá 19. júní 1915«.

Pennan mismun, sem nefndarmennirnir minnst á, má afnema með tvennu móti, *annaðhvort* með því að afnema 5 ára búsetuskilyrðið, *eða* með því að láta það ná til allra jafnt, hvort sem eru Íslendingar eða Danir.

Meiri hluta nefndarinnar þykir einsætt að taka asiðari kostinn, og liggja til þess margar ástæður.

Fyrst má minna á það, að þá er sambandslögin voru til umræðu á Alþingi í fyrra og andstæðingar þeirra fundu þeim meðal annars til foráttu, að samkvæmt 6. gr. og athugasemdinni við hana, sem fyrr greinir, mundi þurfa að nema 5 ára búsetuskilyrðið úr stjórnarskránni, — þá var því eindregið svarað af forsvarsmönnum sambandslaganna, að slíkt væri misskilningur og að alveg eins mætti láta þetta 5 ára búsetuákvæði standa óbreytt, en láta það ganga yfir alla jafnt, hvort sem fæddir væri hjer á landi eða eigi. Kom þetta skýlaust fram í báðum deildum í umræðum, og auk þess gat framsögumaður málsins í Nd. (þm. Dalamanna) þess eitt sinn, að gefnu tilefni, að ef enginn annar bæri fram *slíka* breytingu, til þess að bæta úr þeim »mismun«, sem um væri að ræða, þá mundi hann sjálfur gera það þegar breyting yrði gerð á stjórnarskránni.

Sama skilningi var haldið fram í blöðum og á mannfundum, þar sem sambandslögin voru rædd áður en þjóðaratkvæði um þau fór fram, og bryddi ekki á öðru en þetta væri samhuga álit allra þeirra, er lögin studdu, hvort sem var í ræðu eða riti. Með þessu fororði og þessum skilningi hefir því íslenska þjóðin samþykkt lögin með atkvæði sínu, og frá því verður ekki gengið. Er enginn vafi á því, að þessar skýringar hafa drjúgum aukið fylgi sambandslaganna, enda hafa og kjósendur í landinu treyst því, að hjer yrði ekki látið sitja við orðin ein, heldur mundu fullar efndir á verða í framkvæmd.

Samkvæmt tillögu meiri hlutans eru skilyrði fyrir kjörgengi og kosningarrjetti danskra manna hjer á landi óbreytt frá því, sem þau eru nú. Rjettur þeirra er því á engan hátt *lakari* en áður. Rjettur þeirra móts við Íslendinga er *meiri* en áður, þar sem 5 ára búsetuskilyrðið á nú einnig að ná til vorra landa. Og rjettur þeirra móts við aðra útlendinga er og svo stórum mun meiri en áður, að þar sem danskir ríkisborgarar hafa nú rjett sinn óskertan sem fyrr, þá

eru allir aðrir útlendingar, þar á meðal frændur vorir Norðmenn og Svíar, hjer eftir með öllu sviftir kosningarrjetti og kjörgengi, þótt búsettir hafi verið hjer síðustu fimm árin, og öðlast hann ekki, hversu lengi sem þeir dveljast hjer, nema þeir fái fyrst ríkisborgararjett með sjerstakri lagasetning, en að núgildandi stjórnarskrá hafa allir útlendingar, Danir sem aðrir, allan sama rjett um þetta.

Það er því síður en svo, að Danir þurfi undan nokkru að kvarta í þessu efni. Eða hvað mundu þá aðrar frændþjóðir vorar á Norðurlöndum geta sagt nú, sem haft hafa jafnrjetti um þetta við Dani, samkvæmt þeim stjórnskipunarlægum, sem enn gilda hjer í landi?

Á það er að líta, að öll nágrannaríki vor á meginlandi Norðurálfu setja ríkisborgararjett sem skilyrði fyrir kosningarrjetti og kjörgengi. Um þetta er aðeins undantekning milli Danmerkur og Íslands, samkvæmt 6. gr. sambandslaganna, eins og áður er á minst. Nú er það augljósara en á þurfi að minnast, að Dönnum getur alls engin hættastafað af Íslendingum í þessu efni sakir ríkismunar og fjölmennis, en sama verður eigi sagt um Íslendinga, og verður síðar vikið að því. Hvi skyldi Íslendingar þá ekki neyta þeirra varna, sem þeir hafa þar sem aðra brestur, en þá er ekki annað fyrir sig að bera en búsetuskilyrði, og virðist meiri hlutanum þau eigi mega skemra fara en breytingartillagan greinir, og samkvæmt er því, sem verið hefir nú um hrið.

Það mun og síður en svo, að Dönnum komi það mjög á óvart, þótt vjer auðveldum þeim eigi kosningarrjett og kjörgengi fram úr því, sem nú er, og ofan á önnur þau rjettindi, sem þeim eru trygð með sambandslægum. Skal því til stuðnings bent á ritgerð eftir dr. Knud Berlin, sem nýlega birtist í tímaritinu »Det nye Nord«, um »gagnkvæmt jafnrjetti ríkisborgara allra Norðurlanda«. — Höfundur ræðir um þetta efni sakir þeirrar hreyfingar um samband og sameinun í ýmsum greinum, er eflst hefir á Norðurlöndum meðan styrjöldin stóð. Heldur höfundur því fram, að fullkomið jafnrjetti milli ríkisborgara tveggja eða fleiri ríkja, eins og nú milli Danmerkur og Íslands, geti ekki talist annað en fjarstæða einber, nema alveg sjerstaklega standi á og þjóðirnar sje bæði nokkurn veginn jafnokar hver annarar og (einkum) tengdar vináttu- og frændsemiböndum. En hitt mundi nær óhugsandi, segir hann, að Danmörk t. d. þætti ráðlegt að gera slíkan jafnrjettissamning við öflugt grannríki, svo sem Þýskaland, þar sem Þjóðverjar gæti þá flykst unnvörpum til Danmerkur og öðlast þegar kosningarrjett og kjörgengi til ríkisþings, jafnframt því, sem þeir væri eftir sem áður góðir og gegnir þýskir ríkisborgarar.

Höfundur fer allmörgum orðum um fullkomið innbyrðis jafnrjetti milli allra Norðurlanda-þjóðanna, og telur slíka samninga allskostar óráðlega og illfrankvæmanlega meðan ekki sje traust sameiginleg þjóðarkend orðin ríkjandi á Norðurlöndum. Þvi næst ritar hann á þessa leið:

»Vjer skulum einungis benda á, að smárikri sem Ísland, með 90000 íbúa, gæti hæglega átt á hættu, að ríkisborgarar þess yrði ofurlíði bornir, ef allir ríkisborgarar Norðurlanda fengi kosningarrjett til Alþingis þegar er þeir tæki sjer bólfestu á Íslandi, þegar innfötningur yrði til muna, svo sem ef gull fyndist á Íslandi, — ef ekki væri þá sett undir lekann með því að setja þau frekari skilyrði fgrir kosningarrjetti, að til hans þyrfti svo langa búsetu á Íslandi, t. d. 10 eða 25 ár, að jafnrjettid væri í raun og veru að eins í orði kveðnu.

Af þessum ummælum höfundarins er auðsætt, að hann telur það eigi ein-

ungis löglegt að setja langa búsetu sem skilyrði fyrir kosningarrjetti, þótt fullkom-
ið rikisborgara-jafnrjetti væri lögtekið, heldur skoðar það ráðlegt og jafnvel bein-
linis lífs-nauðsynlegt úrræði, þegar svo á stendur. Að vísu miðar hann hjer við
það, að *allar* Norðurlandþjóðirnar hefði rikisborgara-jafnrjetti, en þar sem nú er
um Dani eina að gera, þá er hættan að því leyti minni, enda er og búsetutíminn,
sem meiri hlutinn áskilur í tillögu sinni, ekki nema hálfur sá tími, eða jafnvel
einungis fimtungur þess tíma, sem dr. Berlín telur, að verið gæti nauðsynlegur.

Sumir vilja eyða því, að nokkrar líkur sje til, að svo margt manna
flytjist hingað frá Danmörku, að ástæða sje að halda búsetuskilyrði því, sem
stendur í núgildandi stjórnarskrá. Um þetta má að vísu deila, eins og flesta ó-
komna hluti, sem reynslan ein fær skorið úr til hlítar. En ekki verður því neit-
að, að líkur fyrir innflutningi frá Danmörku eru nú þeim mun meiri en áður,
að ekki er saman berandi. Fyrstu fossafjelögin, sem sótt hafa um leyfi hjer á
landi til stóriðju, eru í Danmörku. Til þeirrar iðju þyrfti fjölda fólks, jafnvel svo
tugum þúsunda skifti. Hvaðan mundi það fólk koma fremur en frá Danmörku?
Ekki má Ísland við því að missa svo margra manna frá annari atvinnu. Þá má
og nefna fiskveiðar, sem líkur eru til, að Danir stundi framvegis langtum meir
en hingað til, samfara vaxanda auði og þjóðernis-vakning, sem hlýtur að stafa
af stækkun rikisins, — fyrir utan ótal aðrar atvinnugreinir, svo sem verslun,
iðnað o. m. fl., sem þeim stendur opið fyrir að stunda hjer. Þarf og ekki að
leita langt í dönskum blöðum til þess að finna hvatningsgreinir og ráðagerðir í
þessa átt. Þykir óþarft að fara frekara út í þetta mál hjer, þar sem breytingar-
tillagan er svo vægileg, eins og áður er tekið fram, að hún íþyngir að engu
rjetti Dana frá því, sem nú er, heldur gerir einmitt hlut þeirra betri en áður,
móts við aðra.

Þess gerist því síður þörf að fjölyrða um þetta atriði málsins, sem það
er viðurkennt, að minsta kosti af sumum úr minni hlutanum, að rjett muni að
hafa nokkru lengri búsetu-skilyrði fyrir kosningarrjetti og kjörgengi, heldur en
tilskilið er í stj.skr.frv. stjórnarinnar. En úr þessari þörf vill minni hlutinn bæta
á þann hátt að heimila í stjórnarskránni, að lengja megi búsetuskilyrðin fyrir
kosningarrjetti með einföldum lögum. Telur hann þá því hinu sama takmarki
náð, sem meiri hlutinn stefni að, og jafnvel gangi þessi aðferð því framar, að þá
sje auðgert að lengja búsetuskilyrðin meira en 5 ár, ef þörf þyki til.

Meiri hlutinn er eindregið andvígur slíkri úrlausn málsins. Telur hann
almenn skilyrði kosningarrjettarins einn höfuð-hyrningarstein þingbundins stjórn-
skipulags, sem hvergi eigi heima annarsstaðar en í grundvallarlögum rikisins,
enda vitum vjer eigi dæmi annars í stjórnarskrám annara þjóða.

Þar sem um jafnmikilvægt grundvallaratriði er að ræða, þykir meiri
hlutanum alls eigi hlýða, að það sje á valdi einstaks þings að breyta skilyrðum
kosningarrjettarins, rýmka þau eða þrengja, *án þess að til kasta kjösenda komi*.
Telur meiri hlutinn ekki annað koma til mála en svo fast sje um þennan rjett
búið, að stjórnarskrárbreyting, og þar með þingrof og úrskurð kjösenda, þurfi til,
ef breyta skal. — Meiri hlutinn sjer og *alls enga ástæðu* til slíks fyrirkomulags,
sem minni hlutinn vill hallast að, — sjer ekki, að *það sje að neinu leyti betra*.

Ef það á að vera til þægðar Dönun, þá næst sá tilgangur því að eins,
að *ekki* verði í lög tekin jafnlöng búsetuskilyrði sem meiri hlutinn hefir orðið
ásáttur um. Að öðrum kosti kemur hvorttveggja í einn stað niður fyrir þá, nema

búsetuskilyrðin yrði ákveðin lengri en 5 ár, og þá yrði það þeim verra, en ef *naudsýn* þætti til síðar að lengja búsetuna úr 5 árum, má það eins verða með stjórnarskrárbreytingu. — Ef sú væri tilætlunin að taka eigi 5 ára búsetuskilyrði upp í sjerstök lög þegar í stað, samfara stjórnarskrárbreytingunni, þá gæti orðið örðugra að taka það upp í lög síðar, þegar straumurinn væri kominn inn í landið. Betra að bygja brunninn áður en barnið fellur í hann.

Ef búsetuákvæðið yrði þegar frá upphafi hið sama í sjerstököm lögum sem það, er meiri hlutinn vill standa láta í stjórnarskránni, þá mætti jafnvel segja, að verið væri að fara að Dönum með óeinlægni, sem Alþingi væri vart samboðin.

Meiri hlutinn telur það því að öllu leyti óheppilegra og ótryggara að hafa búsetuákvæðið utan stjórnarskrárinnar, og kost sjer hann engan við það.

Loks vill meiri hlutinn láta þess getið, að sambandslögin hafi eigi verið samþykkt í því skyni, að Íslendingar skyldi láta nokkuð undan þokast um rjett sinn frá því, sem þar er ákveðið, heldur sje einsætt að neyta rjettinda sinna samkvæmt þeim hjer í landi, svo sem fremst má, og heldur styrkja en veikja, hve nær sem tækifæri gefst. Þau spor viljum vjer marka þegar á þessu fyrsta þingi, er háð er, eftir að breyting er orðin á sambandinu.

Minni hluti nefndarinnar (Jóh. Jóh., M. K., P. J., S. F. og St. St.) er meiri hlutanum fyllilega samdóma um það, að vjer höfum lagalegan rjett til þess að setja svo langt búsetuskilyrði, sem oss sýnist, í stjórnarskrána fyrir kosningarrjetti og kjörgengi til Alþingis, og eins um hitt, að tryggja beri Íslendingum rjett og vald yfir málum sínum. Hins vegar telur hann hvorki *naudsýnlegt*, *hagkvæmt nje full-örugt* að einskorða búsetutímamann í stjórnarskránni eins og meiri hlutinn vill gera.

Sem stendur er ekki svo margt Dana hjer í landi, að nein hætta geti af þeim stafað, þótt búsetuskilyrðið sje stutt, og á undanfórnum tíma hafa Danir síður en svo sýnt sig í því að fjölmenna hingað til þess að setjast hjer að, og telur minni hlutinn ekki miklar líkur til, að það muni breytast í náinni framtíð, einkum þar sem Dönum opnast nú svigrúm suður á bóginn. En ef búsetuskilyrði, t. a. m. 2 ára, er sett í stjórnarskrána og heimild til að lengja búsetutímamann í kosningarlögum, getur Alþingi, *hve nær sem því kynni að virðast ástæða til þess*, af því að Danir færu að flykkjast til landsins, umsvifalaust breytt kosningarlögum og lengt búsetutímamann sem þurfa þætti. Til þess hefði það nægilegan tíma, þar sem það eftirleidis verður væntanlega haldið á hverju ári, og að vantreysta því, að Alþingi muni gæta þessa og lengja búsetutímamann, ef þörf krefur, er að gera því og þjóðinni allri getsakir, sem hún, að álitni minni hlutans, á ekki skilið.

Hvort sem litið er til Íslendinga sjálfra eða Dana, telur minni hlutinn ekki *hagkvæmt* að lögfesta nú þegar 5 ára búsetu sem skilyrði fyrir kosningarrjetti og kjörgengi, þar sem hann telur það ekki *naudsýnlegt* til þess að tryggja oss yfirráðin yfir málum vorum.

Því má ekki gleyma, þótt meiri hlutinn fari þar fjótt yfir sögu, að Íslendingar sjálfir, sem einhverra hluta vegna eru erlendis og halda eigi búsfestu hjer heima, verða að bíða jafnlangan tíma eftir heimkomu sína, áður en þeir fá

kosningarrjett og kjörgengi aftur, eins og Danir þeir, er setjast hjer að. Þetta þótti í fyrra galli á sambandslagafrv., sem mikið var gert úr af andstæðingum þess. Þótt þetta ákvæði sambandslaganna sje alls ekki hættulegt, þar sem girða má og sjálfsgagt er að girða fyrir hættur þær, er af því kynnu að stafa, hve nær sem er, þá verður hins vegar að taka fult tillit til þess og hafa búsetutímann eigi lengri til hve rarr tíðar en nauðsyn krefur í þessu efni.

Að fara að reyna að draga úr jafnrjettisákvæðinu, t. a. m. með því að skapa (fingere) með lagaákvæði búsetu hjer á landi, sem í raun og veru væri það ekki, myndi ekki reynast vel, því að annaðhvort yrði ákvæðið þýðingarlaust eða það myndi höggva svo nærri sambandslögnum, að oss væri tæpast sæm- andi að setja það.

Að því er Dani snertir, þá munu þeir, — og það ekki að ástæðu- lausu, þar sem stjórnarskrárfrumvarpið, eins og það er lagt fyrir Alþingi, var borið undir þá í ráðgjafarnefndinni, — vænta þess, að Dönum, bú- settum hjer, verði eigi sett strangari skilyrði í þessum efnum en nauðsyn krefur til þess, að vjer gætum rjettinda vorra og hagsmuna. Má búast við því, að þeir sjái ekki neina hættu á ferðum í þessum efnum, þótt ekki sje nú þegar sett 5 ára búseta sem skilyrði fyrir kosningarrjetti og kjörgengi, og því verða fyrir vonbrigðum. Hins vegar munu þeir skilja og fallast á, að vjer setjum þau ákvæði í stjórnarskrá vora, er geri oss við öllu búna, og eins því, að svo margir Danir geti flutt inn í landið og setst hjer að, að oss reki nauður til að lengja búsetuskilyrðið til þess að koma i veg fyrir of mikil áhrif þeirra á mál vor og meðferð þeirra.

Loks þykir minni hlutanum 5 ára búseta sem skilyrði í stjórnarskránni fyrir kosningarrjetti og kjörgengi til Alþingis *eigi fullörugg trygging gegn dönskum* áhrifum á úrslit mála vorra. Kæmi það fyrir, að Danir flyttu hjer inn í stórhópum og settust hjer að, gæti svo farið, að 5 ára búsetuskilyrði reyndist of stutt, en þá væri stjórnarskrárákvæði eins og það, sem meiri hlutinn stingur upp á, því til fyrirstöðu, að búsetutíminn yrði lengdur með einföldum lögum.

Út af þeim ummælum minni hlutans, að andstæðingar sambandslaga- frumvarpsins hafi talið það með göllum á sambandslögnum, að 5 ára búsetu- skilyrði fyrir kosningarrjetti yrði framvegis einnig að koma niður á Íslendingum, vilja þeir láta þess getið, að þeir telja þetta enn sem fyrr einn af ókostum sam- bandslaganna. En þar sem ekki fekst umbót á sambandslagafrumvarpinu í þessu efni og þau eru nú að lögum orðin, þá telja andstæðingar sambandslaganna, sem í nefndinni eru og skipa flokk með meiri hlutanum, óþjákvæmilegt að að- hyllast 5 ára búsetuskilyrðið til þess að komast hjá öðru verra, þótt þeim hefði auðvitað verið hugþekkkara, að sambandslögin hefði verið svo úr garði gerð, að rjettur Íslendinga hefði verið svo trygður, að ekki þyrfti að láta búsetuskilyrðin koma niður á íslenskum mönnum. — En úr því er að ráða, sem komið er.

Meiri hlutinn telur óþarft að þrátta frekara við minni hlutann um bú- setuskilyrðið fyrir kosningarrjetti. Að eins vill hann taka fram, að engri átt nær að gefa i skyn, að verið sje að »skapa« búsetu hjer i landi með viðbótarákvæðum þeim, sem meiri hlutinn leggur til að tekin sje upp í 29. gr. um það, að ekki slíti það heimilisfestu manns, þótt hann dveljist erlendis af því að hann er

sendimaður ríkisins, við nám eða til lækninga. Ákvæðin um námsmenn og sjúklinga eru í samræmi við ákvæði 9. gr. (sbr. 11. gr.) laganna um ríkisborgararjett, og um sendimenn ríkja gildir í öðrum löndum sama regla. Hjer er því eigi um nein þau nýmæli að ræða, er unt sje að gera tor tryggileg með rökum, en því þótti meiri hlutanum rjettara að taka þessi ákvæði upp í stjórnarskrána, að engra tvímæla gæti orkað um rjett þeirra manna, er þar koma til greina.

Fjarri telur meiri hlutinn það öllum sanni, er minni hlutinn telur Dani hafa ástæðu til að vænta þess, að lagafrumvörp þau, sem ráðgefandi nefnd samkvæmt 16. gr. sambandslaganna eru send til yfirlits, gangi óbreytt gegnum þingið. Enda yrði Alþingi þá óþarft, ef öllum löggjafarmálum væri ráðið til lykta í þessari ráðgjafarnefnd, sem háttvirtur minni hluti sýnist benda til. Sjest þjer ljóslega, að hv. minni hluti seilist um hurð til lokunnar, er hann leitast við að finna orðum sínum stað.

Að endingu vill nefndin geta þess, að hún hefir ekki tekið ákvörðun um breytingartillögur, sem einstakir þingmenn hafa borið fram, nema tillögu þm. Dalamanna við 29. gr., en mun síðar láta í ljós skoðanir sínar á þessum og öðrum breytingartillögum, er fram kunna að koma.

Alþingi, 25. ágúst 1919.

Jóh. Jóhannesson,
form. Ed.-nefndar og samv.nefndar.

Einar Arnórsson,
form. Nd.-nefndar.

Karl Einarsson,
fundaskr. og ritari Ed.-nefndar.

Benedikt Sveinsson,
ritari Nd.-nefndar og fundaskr. samvn.

Magnús Torfason.

Sigurjón Friðjónsson.

Stefán Stefánsson.

Þorleifur Jónsson.

M. J. Kristjánsson.

Pjetur Jónsson.

Bjarni Jónsson frá Vogu.

Sigurður Stefánsson.